

Szám: 8576 /1908.

Határidő: ./.

A válaszirat alapjául szolgáló rendelet
száma: ./.

Tárgy: A cigányügy rendezése.-

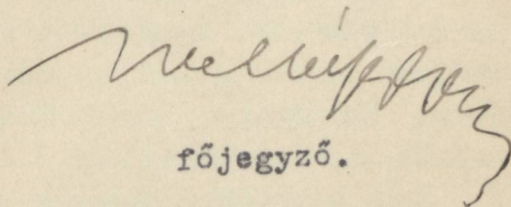
M. Kir. B e l ü g y m i n i s t e r U r n a k

B u d a p e s t.

A cigányügy rendezése és a cigánynép letelepítése tárgyában Dd-
bits Dávid dorgosi körjegyző által készített tervezet^{ett} a tárgyalásoknál
leendő szives figyelembe vétel végett felterjesztem.-

Temesvár, 1908. márczius hó 13-án.-

Az alispán helyett:

főjegyző.

35767/208
CS.R. 12.

TERVEZET.

A cigányügy rendezése és a cigánynép letelepítése.

I. RÉSZ.

A cigánynép összeírása.

Magyarországon született s a cigánynép-
hez tartozó minden egyes személy összeírása
— nemre való tekintet nélkül — szüksé-
ges. És hogy ezen összeírás országszerte
eszközölhető legyen, az egész országban,
városokban és községekben a legkiterjed-
tebb módon eleve kihirdetendő, hogy a
cigánynép letelepedése szabad és min-
denütt tűrhető. Tehát minden cigány-
család és egyes személynek megengedtetik,
hogy az országban, annak bármely váro-
sában és községében letelepedhessék.

I n d o k o l á s. Ha ezen összeírás nem
ezen az előterjesztett alapon történik, fog-
natosítása másképp nem eszközölhető —
mert összeírás nélkül a cigányügy rende-
zése fogalom nélküli dolog. A cigánynép-
nek netán külön kijelölendő telepeken való
összeírása örökre befejezetlen munka-
kezdet marad, mert a cigánynépet azon
elkülönített külön telephelyeken összehozni
sohasem fog sikerülni a magas kormány-
nak és így az egész ügymunka hiábavaló
fáradtság.

A cigánynép összeírása városokban a
városi tanács, esetleg megbízottjai által,
községekben pedig a jegyző, körjegyző
által teljesítendő.

Az összeírás kezdődik 1909. évi január
hó 1-én és tíz nap alatt befejezendő.

M e g j e g y z é s. Ezen időpont azért
tűzetett ki a téli évszakra, mert ez legked-
vezőbb a cigánynép összeírására, miután
ezen időben a cigányok még a városok
és községek közelében tartózkodnak, mig-
len ha az összeírást melegebb évszakra
halasztjuk, akkor a cigánykaravánok már
eltávoztak az országutakra és erdőségek
közelébe, amiért összeírásuk nagyobb ne-
hézségekkel van összekötve.

Az összeírás tekintet nélkül arra, hogy
valamelyik cigányszemély az országban,
annak valamely városában vagy községé-
ben bír-e illetőséggel, vagy nem, anya-
könyvezve van-e valamely egyházi vagy
állami anyakönyvben, vagy nem, a nép-
számlási minta nyomtatvány szerint esz-
közlendő.

Az összeírás alapján megállapított szegénysorsú cigánycsaládnak kiskorú gyermekei, kiket szüleik kellő eltartásban és

gondozásban nem részesíthetnek, elhagyottaknak nyilvánítandók, és eltartásuk — és gondozásukról érzésben fennálló 1901. évi VIII. és XXI. t.-cz. intézkedései értelmében gondoskodandó.

A 15—20 év közötti cigány ifju és leányok részére télmunka keresés végett az országban, városokban és az illető járási székhelyeken, ahol szükség mutatkozik, mindenütt kosárfonók, kender, len és gyapjuszövő, avagy a vidéki nép viszonyaihoz hiányzó más alkalmas dolgozók építendő az állam költségén, és azokban azon korbeliek rendes napszámár mellett munkára alkalmazandók. A készített munkás gyártmánya pedig az állam tulajdonába lép, értékesítése évenként az állampénztárba számolandó el a dolgozók építési költségeinek részbeni visszatérítése fejében, vagy pedig létesítendő «gyári munkás alapok» pénztárába fizetendő, melynek pénzeiből a gyári munkások munkaképtelenségük beálltakor évente osztandó segélyt kapnak.

Ezen 15—20 év közötti ifjak és leányok közül azok, kik az országban, — mint eddig — a cigánynép összeírása és ezáltal valamelyik városban, községben az illetőség elnyerése után is, valahol igazolatlanul vándorolnak, csavarognak, emiatt szigorúan büntetendő, büntetésük kényszermunkára változtatandó át és eltöltése végett a fenti dolgozó házakban — fele napszámár avagy csupán élelemért őrizet mellett alkalmazandók mindaddig, míg büntetésük ideje letelt, mialatt nevezettek a gyárimunkával megbarátkoztak, azt elsajátították és azáltal életfenntartásukat biztosították maguknak, és azután nem lesznek többé vándorlók, csavargók.

A 21—42 év közötti férfiak, kik katonakötelezettségüknek rendes idő alatt nem feleltek meg, az összeírás alapján utóállítandók; a nem alkalmasak, valamint azok is, kik testalkatuknál fogva alkalmasak lettek volna, — de előhaladott koruknál fogva katonai szolgálatra még sem alkalmazhatók, elmaradásuk nem igazolása miatt eltöltendő katonai pótidéjüket, illetve ahelyett kimondott büntetésüket kényszermunkában töltsék el. Ezen idő a katonai, avagy a polgári dolgozóházakban töltendő el. Ezen dolgozóházakban pedig a következő iparágak tanítandók: lakatos, kovács, asztalos, bognár, kárpitos, kosárfonás. Ezen iparágak tanulására kényszerítendő elítéltek úgy, hogy a mire kiszabadultak, kitanult iparosok; mint ilyenek az unalmas vándorlástól és csavargástól elszoktatnak

és kedvező iparokat folytatva, munkás polgárai és jó adottságú lesznek az országban. Minthogy állig lehet el, hogy a kor-mánynak ezen jókarakterű intézkedése által rendezendő cigányügy az országban minden mellékintézkedés nélkül megkönnyíthető, mint azt jelen tervezetünk szövege is kívánja, törvényhozza után szükséges a következő intézkedni, hogy:

1) a fenti összeírás szerint telepített és polgárosított cigány családok és egyes személyek az eddig náluk szokásban volt vándorlás és dolgozatlan csavargástól eltiltassanak;

2) a vándorlás és csavargás büntetését szigorúbb és kényszermunkára változtatandó át, mely kényszermunka valamely iparág tanulásától álljon;

3) szükséges dolgozó házakat léleltetni, melyekben a férfiak: lakatos, kovács, asztalos, bognár, kárpitos, kosárfonás iparágakra; a nők pedig kender, len és gyapjuszövő munkára beoktatandók;

4) Kimondandó, hogy a dolgozóházakból kikérült iparos báhol az országban szabadon és határozati engedély nélkül lehet ipart, kikerülése előtt a dolgozóház felügyelőjéről, igazgatójáról munkakönyvet kap és abban a tanult ipar és szabadhatóságának képzettségét bevezetve legyen;

5) szükséges «cigánytelepítési alapok» létesíteni minden városban, községben, és ezen alapok pénzéből a szegényes munkára képtelen cigány családok, vagy egy cigányiparos évente segélyezendő.

6) szükséges «gyári munkásalapok» létesíteni, melyeknek pénzéből a gyári munkások munkaképtelensége idejére segélyt kap.

III. RÉSZ

A cigánynép telepítése.

Minden város, község a fentebbi módon kötelekbe betelepített cigány családokból cigányiparos részre köteles betelepíteni (közlegelőn) található alkalmas házhely területet 10 évig ingyen átengedni, 10 év lejárt után, minden telepes tulajdonjog elismerés fejében a várost, illetve a községet «cigánytelepítési alapok» évenként 1 koronát hozzájárulni köteles. Ezen házhely területnek nem lehetnek 400 □ méternél nagyobbak, és 200 □ méternél kisebbek egy-egy cigány családnak, önálló cigányiparos részre.

és kedvenc iparukat folytatva, munkás polgárai és jó adófizetői lesznek az országnak.

Minthogy alig hihető el, hogy a kormánynak ezen jóakaratu intencziója által rendezendő cigányügy az országban minden mellékintézkedés nélkül meghonosítható, mint azt jelen tervezetünk szövege is kívánná, törvényhozás útján szükséges a következőkről intézkedni, hogy:

1) a fenti összeírás szerint telepített és polgárosított cigány családok és egyes személyek az eddig náluk szokásban volt vándorlás és dologtalan csavargástól eltiltassanak;

2) a vándorlás és csavargás büntetéssel sújtatik és kényszermunkára változtandó át, mely kényszermunka valamely iparág tanulásából álljon;

3) szükséges dolgozó házakat felállítani, melyekben a férfiak: lakatos, kovács, asztalos, bognár, kárpitós, kosárfonás iparágakra; a nők pedig kender, len, és gyapju szövés munkára beoktatandók;

4) Kimondandó, hogy a dolgozóházakból kikerült iparos bárhol az országban szabadon és hatósági engedély nélkül üzheti iparát, kikerülése előtt a dolgozóház felügyelőjétől, igazgatójától munkakönyvet kap és abban a tanult egyén ipara és szabadüzhetésének képesítettsége bevezetve legyen;

5) szükséges «cigánytelepítési alapokat» létesíteni minden városban, községben, és ezen alapok pénzeiből a szegénysorsu, munkára képtelen cigány családfő, vagy agg cigányiparos évente segélyezendő.

6) szükséges «gyári munkásalapok» létesítése, melyeknek pénzeiből a gyári munkás munkaképtelensége idejére évi segélyt kap.

III. RÉSZ.

A cigánynép telepítése.

Minden város, község a fentebbi módon kötelékébe befogadott cigány család, önálló cigányszemély, cigányiparos részére köteles belterületén (közlegelőjén) található alkalmas házhely területet 10 évig ingyen átengedni, 10 év lejártá után, minden telepes tulajdonjog elismerés fejében a városi, illetve a községi «cigánytelepítési alapba» évenként 2 illetve 1 koronát befizetni köteles. Ezen házhely területek nem lehetnek 400 □ méternél nagyobbak, és 200 □ méternél kisebbek egy-egy cigány család, önálló cigányszemély, egy-egy cigány iparos részére.

Ezen házhelyeken építendő lakházak a telepesek által saját költségükön építendőek; szegénysorsu telepes házépítési költségei pedig a várostanácsa, illetve a község előjárósága útján a magas kormánytól kérendő segélyből fedezendőek; addig pedig úgy a cigány családok, mint iparosaik, és önálló magán személyek, deszkázott sátorokban helyezendőek el városokban, községekben pedig eddigi szokásos sátorukban türendők meg.

M e g j e g y z é s. Az ország különböző helyein kizárólag külön cigány falvakat, illetőleg telepeket létesíteni és oda a cigánynépet összehozni kellő sikerre sohasem fog vezetni, mert a cigánynépet ott egy helyen összetartani nem lehet, vagy ha igen, és neki házhely, föld ingyen kiosztva lesz, ez csak haszonnélküli munka, mert cigány természetük nem engedi őket együtt lenni és élni, és otthagya mindenét, ismét elvándorol, csavarog az országban, mint erre elegendő példát láttunk. Ő fennsége József főherczeg jóakaratából ingyenesen megalapított Kisjenőn cigánytelepeket, ahol a telepítés kezdete kedvező volt, később pedig a cigánynép háladatlanul otthagya a «fennség ajándékát» és ismét utnak kelt, ismét elbarangolt az országban. Ezen megjegyzésünk által tehát azt akarjuk mondani, hogy a cigánynépet eredményesen csak ott lehet telepíteni, ahol tetszése szerint maga húzódik meg és nem ott, ahol más jelöli meg neki a helyet, — mégha javára volna is az; Es ez nagyon természetes dolog is, hogy a cigánynép maradandóbb tetszése szerint megszokott helyeken, mint azon helyeken, ahol ő szokatlan. Es ne is vegyük ezt zokon tőle, hiszen eddigi természete arra nevelte. Ha azonban városokba húzódnék, illetőleg egy része oda telepednék le, az csak addig lesz cigány, amíg az összeírás alapján telepítve lesz, azontúl pedig szorgalmas munka és iparos lesz, polgári jogukat nyert, és a magyar államnak ép oly hasznos és lelkes polgára lesz, mint a többi.

Ezen tervezetem tollbavételére azon jóakaratu kiindulási pont vezérelt, hogy 8 évi vármegyei csend biztosí és 27 évi községi jegyzősködésem alatt az országban és különböző vidékein megismert cigánynépet, hajlamait és hiányait tanulmányozva, most, midőn a magas magyar kormányunk jóakaratu gondoskodásával éppen ezen elhanyagolt népnek ügyét rendezni akarja és telepítésével foglalkozik, ezen a szönyegen fekvő cigányügy mikénti rende-

Dorgoson (Temesmegye,) 1908. évi
február hó 10-én.

körjegyző.

zésekhez és a magányos telepítéshez, a
ezel legkönnyebb, leggyorsabb és legolcsó-
bb elérhető legyen, némi bevezetési má-
rázattal szolgáljak, remélve ezzel, hogy egy
édes barmnak, mint a magyar magyar kor-
mányomnak egy jó, hü és ragaszkodó tiszt-
kötelességet teljesíttem, még akkor is,
ha ezen tervemet, tekinteten kívül le-
maradna.

Jelen tervemet az alábbiak szerint
elfogadásra ajánlom.

Dorogon (Temesmegye) 1908.
február hó 10-én.

BARBOS JÓZSEF

35747 1908

M. KIR. BELÜGYMINISZTERIUM	
ÉRKEZETT 1908. MÁR. 18.	
035747 SZÁM	III ^a OSZTÁLY
MELLÉKLET SZÁMA.	3 drb.

Trattato de' feudi

Bp. 908

Kiv. 28
Ch. 27

22

Kerekesi uszár
vima de orsa fba

III^a
Magyarország

A
27

12